

Geloof en wetenschap als amusement

Afgelopen donderdag vond in de Rode Hoed in Amsterdam een debat plaats onder de titel '[No Faith in Science](#)'. De Utrechtse atheïst en filosoof Herman Philipse en de christelijke fysicus uit Oxford Ard Louis discussieerden over de stelling 'There is no evidence for God'. Dit soort debatten tussen uitgesproken figuren wordt in Nederland, maar vooral in de Engelstalige wereld, met regelmaat georganiseerd. Ze trekken altijd veel publiek; zo ook afgelopen donderdag. Blijkbaar is een debat over geloof en wetenschap een prima besteding voor een avondje uit.

En zelfs als het niet tot een debat komt, valt er nog wel wat te beleven. Recent weigerde Richard Dawkins, misschien wel de bekendste atheïst ter wereld, in discussie te gaan met de christelijke apologet William Lane Craig. Dawkins werd verweten de confrontatie niet aan te durven, waarop hij in de media [uitleg](#) gaf. Het debat zou, aldus Dawkins, alleen goed zijn voor het CV van Craig, en slecht voor het zijne. Bovendien was Craig volgens Dawkins een 'apologet van genocide'. Hij verdedigde immers het Oude Testament, inclusief de opdracht het land Kanaän te veroveren en de daar wonende volken uit te moorden. Dergelijke weinig subtiële retoriek gebruikt Dawkins vaker; zo vergeleek hij eerder creationisten al eens met Holocaustontkenners. Een garantie voor een stroom aan opinieartikelen, blogs en internetdiscussies.

Door dit soort schermutselingen wordt het beeld opgeroepen van een strijd. Dat de meeste gelovigen en niet-gelovigen in het dagelijks leven prima met elkaar overweg kunnen, doet niet ter zake. Atheïsme en theïsme botsen. En dat niet alleen: ook wetenschap en geloof staan tegenover elkaar. Want Dawkins, van huis uit evolutiebioloog, maar tegenwoordig hoogleraar in de popularisering van de wetenschap, presenteert zich als vertegenwoordiger van de wetenschap en zijn tegenstander wordt gezien als representant van het geloof. Een wedstrijd tussen geloof en wetenschap dus, waar je je als toeschouwer – al je er niet te emotioneel bij betrokken bent – prima mee kunt vermaken.

Dat gebeurde ook al in de negentiende eeuw. In 1860 [kruisten](#) in Oxford bisschop Samuel Wilberforce en de bioloog Thomas Huxley de degen over Darwins evolutietheorie. Het verhaal gaat dat bisschop Wilberforce in dit debat roemloos ten onder ging. Hij probeerde zich er doorheen te slaan met (flauwe) grappen, maar zonder resultaat. Zelfs op het vlak van de humor was Huxley – bijgenaamd Darwin's bulldog – hem de baas. Wilberforce richtte zich rechtstreeks tot Huxley met de vraag of die via zijn grootvader of grootmoeder afstamde van de apen, waarop Huxley repliceerde dat hij liever een aap als voorouder had dan een bisschop.

Historici hebben inmiddels laten zien dat het Wilberforce-Huxley-debat in werkelijkheid helemaal niet zo'n duidelijk winnaar had. Wilberforce had zich heel aardig ingewerkt in de materie en in het debat ontliepen de twee kemphanen elkaar weinig. Toch werd het debat in de pers al snel opgeblazen tot mythische proporties, waarbij Huxley tot glorieuze winnaar werd uitgeroepen. Het kon daarmee uitgroeien tot een symbool voor de botsing tussen schepping en evolutie in de decennia na Darwin.

Zijn dit soort debatten alleen maar goed voor een avondje vermaak, of als symbool? Of vindt er ook wel eens een inhoudelijke gedachtewisseling plaats, die mensen verder brengt in hun denken? Op het eerste gezicht lijkt dit niet het geval. Ik denk dat het zelden voorkomt dat iemand van gedachten verandert door het bijwonen van een dergelijk debat, laat staan dat de debaters zich laten overtuigen door argumenten van de ander. Mensen worden eerder bevestigd in de overtuiging die ze toch al hadden.

Het belang van dit soort debatten ligt wel hierin dat een breed publiek wordt gestimuleerd na te denken over het onderwerp 'geloof en wetenschap'. En een avondje bezig zijn met het al dan niet bestaan van God ontstijgt daarmee toch het niveau van puur amusement.

Ab Flipse, voor Protestant.nl
14 november 2011

[Ab Flipse](#) is wetenschapshistoricus aan de Vrije Universiteit, waar hij werkt aan een promotieonderzoek over geloof en natuurwetenschap in Nederland, 1880-1940. Daarnaast is hij redacteur van de website www.geloofenwetenschap.nl